

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 325/2012-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. októbra 2012 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudcov Jána Auxta a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť Ing. F. S., P., a M. S., S., zastúpených advokátom JUDr. R. F., Advokátska kancelária, P., vo veci namietaného porušenia ich základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 48/96 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. F. S. a M. S. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 48/96 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Žilina p r i k a z u j e v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 48/96 konať bez zbytočných priet'ahov.

3. Ing. F. S. a M. S. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie každému v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré im je Okresný súd Žilina p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Žilina je p o v i n n ý uhradiť spoločne a nerozdielne Ing. F. S. a M. S. trovy konania v sume 323,50 € (slovom tristodvadsaťtri eur a päťdesiat centov) na účet ich právneho zástupcu advokáta JUDr. R. F., Advokátska kancelária, P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. mája 2012 doručená sťažnosť Ing. F. S., P., a M., S. (ďalej len „sťažovatelia“), vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 48/96.

F. S., S. (ďalej len „právny predchodca sťažovateľov“), inicioval svojím návrhom zo 17. januára 1996 podaným proti J. S., P. (ďalej len „odporca“), na okresnom súde konanie „o určenie dedičských podielov po zomretej M. S., rod. V. podľa zák. č. 293/1992 Zb.“. Sťažovatelia tvrdia, že v priebehu roka 1996 boli odstraňované nedostatky návrhu, došlo aj k prerušeniu konania, ktoré však Krajským súdom v Banskej Bystrici bolo zrušené. Okresný súd na návrh právneho predchodcu sťažovateľov uznesením č. k. 18 C 48/96-61 zo 6. marca 2000 zakázal odporcovi nakladať s nehnuteľnosťami nadobudnutými v dedičskom konaní sp. zn. D 1075/63.

K zmene zákonného sudcu došlo podľa sťažovateľov 15. januára 2001. Právny predchodca sťažovateľov bol 26. septembra 2003 vyzvaný na predloženie identifikácie parcel tvoriacich predmet konania (okresnému súdu bola doručená 10. novembra 2003). Okresný súd 5. októbra 2004 vyzval právneho zástupcu právneho predchodcu sťažovateľov

na upresnenie konkretizovaných podaní (stotožnenie parciel podľa katastra nehnuteľností a podľa pozemkových kníh). K upresneniu malo dôjsť 12. novembra 2004.

Pojednávanie nariadené na 20. január 2005 bolo odročené pre práceneschopnosť právneho zástupcu žalujúcej strany. Na ďalšom pojednávaní 20. októbra 2005 okresný súd vyhlásil rozsudok, ktorým návrh právneho predchodcu sťažovateľov zamietol. Ten preto podal proti rozsudku odvolanie. V priebehu odvolacej fázy konania právny predchodca sťažovateľov zomrel. Po ukončení dedičského konania Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) na pojednávaní 24. júna 2008 zrušil napadnutý prvostupňový rozsudok a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Okresný súd po vrátení veci vyžiadal od viacerých subjektov vyjadrenia k predmetu konania, ktoré podľa tvrdenia sťažovateľov mu boli predložené už v roku 1996. Okresnému súdu 14. septembra 2010 právny zástupca žalovanej strany oznámil, že odporca 14. apríla 2009 zomrel a „že bude zastupovať obe dedičky po zomretom“.

Sťažovateľ Ing. F. S. adresoval 16. marca 2012 predsedovi okresného súdu sťažnosť na postup súdu podľa § 62 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“), avšak „do dnešného dňa na toto podanie nedostal odpoveď“.

Podľa názoru sťažovateľov k porušeniu ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov došlo „z viacerých dôvodov:

- po podaní návrhu súd niekoľkokrát vyzýval navrhovateľa na doplnenie žalobného návrhu či predloženie dokladov týkajúcich sa predmetu konania, čo s prihliadnutím na okolnosti mohol vybaviť jedným podrobnejším podaním, resp. výzvou navrhovateľovi

- od rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 29.11.1996 o zrušení rozsudku Okresného súdu v Žiline tento nekonal až do roku 2000, kedy rozhodoval o návrhu navrhovateľa na vydanie predbežného opatrenia

- odo dňa rozhodnutia Krajského súdu v Žiline zo dňa 28.07.2000, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie Okresného súdu v Žiline o vydaní predbežného opatrenia, Okresný súd v Žiline nekonal až do 26.09.2003, kedy vyzýval navrhovateľa na predloženie

identifikácie parciel, ktoré sú predmetom konania, prakticky však nespravil žiadny relevantný úkon až do 05.10.2004, kedy predvolal navrhovateľa na výsluch

- od rozhodnutia Krajského súdu v Žiline zo dňa 24.06.2008, ktorým zrušil rozsudok Okresného súdu v Žiline a vrátil mu vec na ďalšie konanie, si Okresný súd v Žiline opätovne vyžiadal viaceré vyjadrenia, ktoré už boli založené v súdnom spise a do dnešného dňa nevytýčil termín pojednávania.

Časové intervaly medzi jednotlivými procesnými úkonmi súdu boli podľa nášho názoru neprimerane dlhé, pričom od roku 1996 sa na Okresnom súde v Žiline uskutočnili iba tri pojednávania.“

Ústavný súd prijal uznesením č. k. III. ÚS 325/2012-13 z 10. júla 2012 sťažnosť sťažovateľov na ďalšie konanie. Následne 24. júla 2012 vyzval prostredníctvom jeho predsedu okresný súd na vyjadrenie sa k vecnej stránke prijatej sťažnosti, zaslanie relevantného súdneho spisu a na oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

Okresný súd doručil ústavnému súdu 4. septembra 2012 svoj súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci, požadovaný súdny spis i vyjadrenie zákonného sudcu k vecnej stránke prijatej sťažnosti, v ktorom zdôrazňuje skutočnosť, že vec sťažovateľov mu bola pridelená 18. januára 2007, teda nasledujúci deň po vymenovaní do funkcie sudcu. Keďže však v tom čase bola vec na krajskom súde z dôvodu rozhodovania o podanom opravnom prostriedku, *„fyzicky mi... bol spis po prvý krát predložený dňa 27.08.2008“*. Zákonný sudca sa nechce vyjadrovať k postupu sudcov, ktorí vo veci rozhodovali pre ním (je už v poradí štvrtým zákonným sudcom v tejto veci). Ďalej uvádza, že po vymenovaní do funkcie sudcu mu bolo pridelených celkovo 442 *„štatisticky neprávoplatne skončených vecí“*, rekapituluje počet vecí pridelených mu v ďalších rokoch a konštatuje, že *„za obdobie od 17.01.2007 do 31.07.2012 (cca 5 a pol roka) mi bolo pridelených na prejednávanie a rozhodnutie spolu 1933 vecí registra C... Ku dňu 31.07.2012 som mal v oddelení 6C zostatok nerozhodnutých vecí v počte 265... Teda za obdobie od 17.01.2007 do 31.07.2012 som rozhodol v 1668 veciach registra C... Z vyššie uvedených dôvodov, podľa môjho názoru, neprimeranej zaťažnosti (na tento problém som reagoval podaním námietok predsedovi súdu v zmysle ust. § 34 ods. 3 zákona č. 385/2000 Z. z. ...), najmä vysokého*

počtu mne pridelených nerozhodnutých vecí registra C som od času, kedy mi bol spis fyzicky predložený po jeho návrate z Krajského súdu v Žiline (27.08.2008), som sa k nariadeniu pojednávania vo veci dostal až dňa 30.04.2012. Pojednávanie bolo nariadené v termíne 29.06.2012 a vec bola na pojednávaní prejednávaná. Pojednávanie bolo z dôvodu vykonania ďalších navrhovaných dôkazov, ako aj z dôvodu žiadosti účastníkov o stanovenie lehoty na písomné vyjadrenie vo veci odročené na termín 25.09.2012. Vo veci však bolo v období od 27.08.2008 do 30.04.2012 konané, aj keď z vyššie uvedených dôvodov mojej zaťažnosti nie úplne kontinuálne. Uvedené súviselo aj s tým, že predmetom konania je enormné množstvo nehnuteľností a spis som po každom predložení po vykonaní môjho pokynu musel opätovne naštudovať, keďže s odstupom času som si na všetky súvislosti už aj napriek mojim poznámkam nepamätal. Výzvami zo dňa 05.05.2009, 08.07.2010, 08.10.2010, 01.12.2011 boli rôzne právnické osoby vyzývané na poskytnutie vyjadrení ohľadom predmetu konania, pričom zabezpečenie vyjadrení týchto právnických osôb bolo prvostupňovému súdu uložené odvolacím súdom v uznesení č. k. 8Co/70/2006-210 zo dňa 24.06.2008. Zabezpečovanie uvedených vyjadrení bolo enormne sťažené, keďže sa dopytované právnické osoby vyjadrovali buď neurčito, alebo odkazovali so žiadosťou súdu na iné subjekty.“.

Z chronológie, ktorá je súčasťou vyjadrenia okresného súdu, vyplývajú tieto procesné úkony žalovaného súdu v označenom konaní:

„Dňa 17.1.1996 – nápad veci na súde

Dňa 1.3.1996 – T pojednávania- odročené na neurčito

Dňa 13.9.1996 – T pojednávania - konanie prerušené

Dňa 11.10.1996, resp. 17.10.1996 – doručené odvolanie účastníkov proti uzneseniu

Dňa 12.11.1996 – predložený spis KS

Dňa 27.1.1997 – vrátený spis z KS – uznesenie zrušené a vrátené na ďalšie konanie

Dňa 21.2.2000 – doručený súd návrh na vydanie predb. opatrenia

Dňa 6.3.2000 – vydané uznesenie o predb. opatrení – novým zákonným sudcom:

Dr. T.

Dňa 24.3.2000 – doručené súdu odvolanie proti PO

Dňa 12.5.2000 – predložený spis KS

Dňa 16.8.2000 – vrátený spis z KS – uznesenie potvrdené

*Dňa 5.10.2004 – T predvolania na právne poučenie – novým zákonným sudcom
Mgr. B. K.*

Dňa 20.1.2005 – T pojednávania – odročené na neurčito (nemoc PZN)

*Dňa 23.3.2005 – vydané uznesenie – výzva na odstránenie väd podania podaným
odporcom dňa 7.2.2005*

Dňa 20.10.2005 – T pojednávania – vydaný rozsudok

Dňa 12.1.2006 – doručovaný rozsudok účastníkom

Dňa 31.1.2006 – doručené súdu odvolanie navrhovateľa proti rozsudku

Dňa 3.2.2006 – predložený spis KS na rozhodnutie o odvolaní

*Dňa 18.1.2007 – na základe rozvrhu práce pre rok 2007 spis pridelený zák. sudcovi
Mgr. K.*

Dňa 13.8.2008 – vrátený spis z KS – rozsudok zrušený a vrátený na ďalšie konanie

Dňa 5.5.2009 – žiadané správy od P., L., Obce S.,

Dňa 8.7.2009 – doručované žiadosti doplnenie správ z P. a L.

Dňa 14.9.2009 – doručené oznámenie o úmrtí odporcu

Dňa 11.10.2010 – žiadaná správa zo SK B.

Dňa 1.12.2011 – urgencia správ

*Dňa 30.4.2012 – určený termín pojednávania na 29.06.2012 – odročené na deň
25.09.2012.“*

Ústavný súd zaslal 6. septembra 2012 právnenému zástupcovi sťažovateľov vyjadrenie okresného súdu s možnosťou zaujať k nemu stanovisko.

Svoje stanovisko doručili sťažovatelia prostredníctvom právneho zástupcu ústavnému súdu 28. septembra 2012. V ňom vyjadrili súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci a k argumentácii okresného súdu uviedli, že sa k nemu „vyjadrovať nebudú, v tomto ohľade sa plne spoliehajú na odbornosť a profesionalitu sudcov Ústavného súdu...“.

Z vyžiadaného súdneho spisu okresného súdu ústavný súd zistil, že ku dňu rozhodovania o sťažnosti nie je predmetné konanie právoplatne skončené.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom...

Žalované konanie okresného súdu bolo iniciované návrhom právneho predchodcu sťažovateľov, ktorí v petite sťažnosti navrhujú vysloviť porušenie svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy. Sťažovatelia vstúpili do konania v dôsledku procesno-právneho nástupníctva na základe univerzálnej sukcesie. Ústavný súd v súvislosti so zmenou účastníkov konania na základe univerzálnej sukcesie vychádza zo svojej judikatúry (napr. I. ÚS 197/05, II. ÚS 91/07, III. ÚS 319/2011, I. ÚS 5/2012), podľa ktorej sťažovatelia môžu uplatňovať právo na konanie bez zbytočných prietáhov aj pre štádium konania, ktoré tejto zmene predchádzalo.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby v zásade neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto na splnenie

ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval (III. ÚS 154/06, I. ÚS 76/03).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' veci, správanie účastníka konania a postup okresného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02).

Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

Základnými kritériami hodnotenia veci ako zložitej je skutkový stav veci a platná právna úprava relevantná pre rozhodnutie o veci (II. ÚS 26/95). Predmetom žalovaného konania je vyrovnanie dedičských podielov podľa štvrtej časti zákona Slovenskej národnej rady č. 293/1992 Zb. o úprave niektorých vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam v znení neskorších predpisov. Ústavný súd už konštatoval, že v takomto konaní môže skutkovú zložitost' predstavovať jeho personálna a vecná súvislost' s inými (dedičskými) konaniami (II. ÚS 165/09). V namietanom konaní okresného súdu spôsobovalo istý stupeň skutkovej náročnosti jednoznačné ustálenie okruhu nehnuteľností, ktoré mali podliehať vyrovnaniu dedičských podielov. Takéto objasňovanie skutkového stavu veci však nemôže podľa názoru ústavného súdu pri vhodnej voľbe dôkazných prostriedkov za žiadnych okolností spôsobiť v konaní komplikácie, ktoré budú mať za následok trvanie sporu v dĺžke viac ako 16 rokov. Dokazujú to dlhší čas trvajúce obdobia úplnej procesnej pasivity okresného súdu, ktoré budú upresnené pri analýze tretieho kritéria.

Pri posudzovaní druhého kritéria, t. j. hodnotenia prípadných zbytočných priet'ahov v konaní, ústavný súd dospel k záveru, že žalobný petit právneho predchodcu s'ťažovateľov zo 17. januára 1996 bol neurčitý, čo si vyžiadalo jeho spresňovanie, ktoré trvalo do 29. júla 1996 (pol roka).

Okresný súd doručil 21. októbra 2003 žalovanej strane výzvu na predloženie identifikácie parciel tvoriacich predmet konania. Právny predchodca sťažovateľov na výzvu reagoval podaním označeným „*Predloženie dokladov*“ a doručeným okresnému súdu 10. novembra 2003, ktoré však nebolo úplné. Bolo preto potrebné, aby okresný súd predvolal právneho zástupcu žalujúcej strany na právne poučenie (5. októbra 2004), na ktorom bol vyzvaný na upresnenie žalobného návrhu. Právny zástupca tejto výzve vyhovel podaním doručeným okresnému súdu 12. novembra 2004. Možno teda konštatovať, že v popísanej fáze konania sa právny predchodca sťažovateľov podieľal na spomalení konania, avšak iba v zanedbateľnom rozsahu (na vrub mu možno pripočítať obdobie od 21. októbra 2003 do 10. novembra 2003), keďže pre okresný súd neexistovala prekážka uskutočniť právne poučenie podstatne skôr než takmer 11 mesiacov od doručenia neúplného podania žalujúcej strany.

Pojednávanie nariadené na 20. január 2005 okresný súd odročil na neurčito pre práceneschopnosť právneho zástupcu, keďže právny predchodca sťažovateľov trval na osobnej účasti právneho zástupcu na pojednávaní. Právny zástupca následne neoznámil okresnému súdu termín ukončenia práceneschopnosti, hoci sa k tomu v podaní doručenom okresnému súdu 17. januára 2005 (č. l. 121) sám zaviazal. Okresný súd potom až v auguste 2005 nariadil pojednávanie na 20. október 2005. Napriek prevzatiu predvolania sa na pojednávanie bez ospravedlnenia nedostavil právny predchodca sťažovateľov ani jeho právny zástupca, preto okresný súd konal v ich neprítomnosti, a rozhodol vo veci tak, že žalobný návrh zamietol. Na základe odvolania právneho predchodcu sťažovateľov bola vec 3. februára 2006 predložená krajskému súdu, ktorý uznesením č. k. 8 Co 70/2006-210 z 24. júna 2008 napadnutý rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Spis bol okresnému súdu vrátený 13. augusta 2008. V priebehu odvolacieho konania právny predchodca sťažovateľov 4. augusta 2006 zomrel a na jeho miesto nastúpili sťažovatelia. V popísaných fázach konania možno spomalenie čiastočne pripísať žalujúcej strane, a to predovšetkým z dôvodu neoznámenia ukončenia práceneschopnosti právneho zástupcu.

Správanie sťažovateľov, resp. ich právneho predchodcu teda prispelo k celkovej dĺžke konania, avšak iba čiastočne, v rozsahu približne 1 roka a 4 mesiacov.

Postup okresného súdu ako tretie kritérium posúdenia porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zhodnotil ústavný súd ako postup, ktorý vykazoval zbytočné prietahy.

Po doručení uznesenia Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 16 Co 4592/96-58 z 29. novembra 1996 právnym zástupcom účastníkov konania (apríl 1997) bol okresný súd nečinný až do 6. marca 2000 (takmer tri roky), keď uznesením č. k. 18 C 48/96-61 rozhodol o návrhu právneho predchodcu sťažovateľov na vydanie predbežného opatrenia. Okresný súd doručil 2. októbra 2000 rozhodnutia o predbežnom opatrení orgánu správy katastra a následne bol celkom nečinný až do 21. októbra 2003 (tri roky), keď doručil žalujúcej strane výzvu na predloženie identifikácie parciel tvoriacich predmet konania.

Okresný súd bol bezdôvodne nečinný aj v období od 10. novembra 2003 (doručenie neúplnej odpovede právneho predchodcu sťažovateľov) do 5. októbra 2004, keď uskutočnil právne poučenie právneho zástupcu žalujúcej strany (11 mesiacov).

Po vrátení spisu okresnému súdu z krajského súdu (13. augusta 2008) okresný súd 5. mája 2009 adresoval výzvy na predloženie písomných podkladov (9 mesiacov). Po doručení odpovedí od dožiadaných subjektov (20. mája až 3. júla 2009) okresný súd 8. júla 2010 vyzýval na predloženie podrobnejších písomných podkladov (1 rok). Následne, 8. októbra 2010 okresný súd požiadal orgán správy katastra nehnuteľností o vyjadrenie, ktoré bolo okresnému súdu doručené 19. októbra 2010. Okresný súd potom až 6. decembra 2011 doručil N. výzvu na podanie informácie o užívateľských vzťahoch ku konkretizovaným nehnuteľnostiam (takmer 1 rok a 2 mesiace). Po doručení odpovede (16. decembra 2011) okresný súd 30. apríla 2012 nariadil pojednávanie na 29. jún 2012 (viac ako 4 mesiace).

Od 12. novembra 1996 do 27. januára 1997 bola vec na Krajskom súde v Banskej Bystrici z dôvodu podaného odvolania účastníkov konania proti uzneseniu okresného súdu č. k. 18 C 48/96-50 z 13. septembra 1996 o prerušení konania (2 a pol mesiaca).

Od 12. mája 2000 do 16. augusta 2000 sa spis nachádzal na krajskom súde kvôli podanému odvolaniu proti rozhodnutiu o predbežnom opatrení (3 mesiace). Po podaní odvolania proti rozsudku okresného súdu vo veci bol spis predložený krajskému súdu 3. februára 2006 a vrátený okresnému súdu 13. augusta 2008 (2 a pol roka). Okresný súd teda v priebehu konania nedisponoval súdnym spisom 3 roky.

Ústavný súd tak zistil, že v priebehu 16 a pol roka trvajúceho konania ho po procesno-právnej stránke viedol okresný súd 13 rokov. Počas tohto časového úseku sa v postupe okresného súdu vyskytli obdobia bezdôvodnej nečinnosti v celkovom rozsahu viac ako 11 rokov. Takáto dĺžka nečinnosti konajúceho súdu zakladá právomoc ústavného súdu vysloviť porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, a to aj pri konštatovaní skutkovej náročnosti prípadu a podielu sťažovateľov, resp. ich právneho predchodcu na dĺžke predmetného konania.

K argumentácii vo veci konajúceho zákonného sudcu o jeho nadmernej pracovnej zaťažnosti ústavný súd poukazuje na svoju stabilizovanú judikatúru opierajúcu sa o judikatúru EŠLP, že nadmerné množstvo vecí na súde nezavahuje štát zodpovednosti za zbytočné prietahy v konaní (mutatis mutandis III. ÚS 32/02, IV. ÚS 196/03, II. ÚS 199/2011). Otázky množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným prietahom v konaní (III. ÚS 14/00).

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd dospel k záveru o porušení základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Sťažovatelia v petite svojej sťažnosti navrhli takéto rozhodnutie, preto ústavný súd prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Pretože ústavný súd rozhodol o porušení základného práva sťažovateľov garantovaného im čl. 48 ods. 2 ústavy, zaoberal sa aj ich žiadosťou o priznanie finančného zadosťučinenia.

Sťažovatelia žiadali priznať finančné zadosťučinenie každému po 3 000 €.

Ústavný súd stabilne judikuje, že cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04, IV. ÚS 289/09).

Ústavný súd pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení vzal do úvahy najmä charakter predmetu konania, obdobie právnej neistoty sťažovateľov, ich správanie počas predmetného konania, a aj tú skutočnosť, že ústavný súd vo veci zistil porušenie základného práva. Pre rozhodnutie o priznanej sume finančného zadosťučinenia bola rozhodujúcou i preukázaná skutočnosť, že sťažovatelia vstúpili do žalovaného konania na základe univerzálnej sukcesie po smrti ich právneho predchodcu 4. augusta 2006. Predmetom rozhodovania ústavného súdu pritom nebolo prípadné porušenie základného práva právneho predchodcu sťažovateľov, ktorý až do svojej smrti bol účastníkom posudzovaného konania. Preto vzhľadom na konkretizovaný cieľ priznania primeraného finančného zadosťučinenia a vzhľadom na individuálny charakter základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov, s konštatovaním porušenia ktorého je spojená možnosť priznať primerané finančné zadosťučinenie, ústavný súd pre účely priznania primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľom považoval za rozhodné iba obdobie, v ktorom ako právni nástupcovia zomrelého otca vystupovali ako účastníci konania (teda od 4. augusta 2006).

V okolnostiach posudzovaného prípadu berúc do úvahy spomenuté determinanty ústavný súd považuje za primerané priznať každému sťažovateľovi sumu 2 000 € (bod 3 výroku nálezu). Pri určovaní finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo záujmu ochrany ústavnosti a zo zásad spravodlivosti, o ktoré sa opiera EŠLP, keď priznáva spravodlivé zadost'učinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd aplikovaného na konkrétne okolnosti prípadu.

IV.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľom vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom JUDr. R. F. Advokát si uplatnil trovy právneho zastúpenia v sume 323,50 €, „*a to za dva úkony právnych služieb – prevzatie veci a príprava a spísanie sťažnosti na Ústavný súd, 2 x á 127,16 Eur + 2 x 7,63 Eur paušálna náhrada + 20% DPH*“.

Ústavný súd priznal sťažovateľom náhradu trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby vykonané pre každého z nich, a to prevzatie a prípravu zastupovania a písomné podanie (sťažnosť). Tieto úkony boli vykonané v roku 2012.

Podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení účinnom v čase vykonania úkonov právnej služby (ďalej len „vyhláška“) prislúcha ako základná tarifa podľa § 11 ods. 3 vyhlášky 1/6 z výpočtového základu (§ 1 ods. 3 vyhlášky, t. j. zo sumy 763 € pre úkony v roku 2012), čo predstavuje za jeden úkon v roku 2012 odmenu v sume 127,17 €. Režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje 7,63 € za každý úkon právnej pomoci.

Podľa § 13 ods. 2 vyhlášky sa základná sadzba tarifnej odmeny zníži o 50 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb.

S poukazom na výsledok konania mali podľa názoru ústavného súdu sťažovatelia nárok na náhradu trov konania za štyri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2012 (dvakrát prevzatie a príprava zastúpenia, dvakrát písomné podanie – sťažnosť), preto základná sadzba tarifnej odmeny po znížení podľa § 13 ods. 2 vyhlášky v tomto prípade je 254,34 €. K tejto sume bolo potrebné pripočítať režijný paušál v celkovej sume 30,52 € (štyrikrát 7,63 €). Spolu tak náhrada trov právneho zastúpenia sťažovateľov je 284,86 €. Ústavný súd ju zvýšil o 20 %, keďže právny zástupca preukázal, že je platiteľom dane z pridanej hodnoty.

Sťažovatelia tak majú nárok na náhradu trov právneho zastúpenia v sume 341,83 €. Keďže si však v sťažnostnom petite, ktorým je ústavný súd viazaný (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde), uplatnili nárok na náhradu trov konania v nižšej sume, priznal im tento nárok ústavný súd len v uplatnenej sume 323,50 €, ktorú je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. októbra 2012